supliment ***Oberliht***
http://www.oberliht.org.md
martie 2009

proiectul
CHIOȘC

ÎN CENTRUL ATENȚIEI: UCRAINA

30 ianuarie – 12 februarie 2009

http://www.oberliht.org.md/chiosc.html

Ca şi multe alte state ex-sovietice, Ucraina a moştenit o serie de trăsături ale vechiului sistem comunist. Deocamdată, puterea este concentrată în capitală şi, prin urmare, viața ei economică, socială şi culturală este extrem de centralizată. Deşi scena regională este destul de promițătoare – oraşe precum Lvov, Odesa sau Harkov asigurînd o ofertă culturală potențial diferită şi încercînd să-şi dezvolte propriile lor tendințe culturale – Kievul pare a fi, la moment, singurul loc unde s-a reușit formarea unei piețe de artă.
Prin comparație cu Odesa, care a rămas fără instituții de artă puternice, sau cu Lvov, care ascunde un mare potențial nedezvoltat, luptînd, în acelaşi timp, împotriva provincializării scenei artistice locale prin utilizarea mecanismelor de management, sau cu oraşul Harkov, unde anumite spații sînt squat-ate pentru a fi transformate în spații artistice deoarece puținele instituții de artă de acolo nu au prevăzut un loc și pentru tînăra generație de artişti locali, Kievul întruneşte cele mai puternice instituții de artă din Ucraina – printre care centre de artă, muzee, galerii, fundații – şi este favorizat atunci cînd apar noi instituții.
Situația artei contemporane rămîne aceeaşi, indiferent de dimensiunile sau de poziția geografică a oraşelor din Ucraina – arta contemporană e aproape total ignorată de instituțiile municipale sau naționale de stat şi nu este inclusă în programul lor expozițional. Inițiativele ce țin de dezvoltarea artei contemporane sînt fie private (Centrul de Artă Pinchuk, Fundația EIDOS, Galeria Ya, Galeria Karas etc.) sau vin de la structuri auto-organizate, independente, în mare parte informale (R.E.P., SOSka, Open Place). Fostul Centru Soros pentru Artă Contemporană din Kiev (astăzi CAC) se regăsește între aceste două situații, încercînd să-şi asigure un loc în condițiile de "post-finanțare", susținînd tinerii artişti şi, între timp, organizînd cîteva programe.

Lvov, Odesa, Kiev şi Harkov sînt patru oraşe ucrainene vizitate în 2008 şi 2009 de Nataša BODROŽIĆ şi Vladimir US în cadrul proiectului CHIOŞC.

Vladimir US - director de project, curator

UKRAINE IN FOCUS

January 30 – February 12, 2009

http://www.oberliht.org.md/chiosc.html

Ukraine like many other former Soviet Union countries has inherited different features from the old communist system. So far the power is still concentrated in the capital city and as a result of it the economic, social and cultural life is heavily centralized. Although the regional scene is quite promising – cities like Lviv, Odessa or Kharkiv providing a potentially different cultural offer and trying to develop their own trends in culture, Kiev seems to be the only place in this moment that managed to establish an art market.
In relation to Odessa that is missing strong art institutions, or Lviv that hides a big undevelopped potential in the meantime fighting against the provincialization of the local art scene by deploying managerial mechanisms, or the city of Kharkiv that registers squatted art spaces since the few local art institutions are ineffective in providing a space for the younger generation of local artists, Kiev is gathering the strongest art institutions in Ukraine – art centers, museums, galleries, foundations among them, and is favorized when new institutions are born.
When speaking about contemporary art the situation stays the same disregarding the size or the geographical position of the cities in Ukraine – it is almost absolutely ignored by the state institutions be it local or national, and is not included into their exhibition policy. The initiatives related to contemporary art development are either private (Pinchuk Art Centre, EIDOS foundation, Ya Gallery, Karas gallery etc.) or come from self-organized, independent, mostly informal structures (R.E.P., SOSka, Open Place). Former Soros Center for Contemporary Art in Kiev (today CCA) stands in between, trying to find it's place in the „post-funding" condition, giving support to young artist and hosting few programes in the meantime.

Lviv, Odessa, Kiev, Kharkiv are four Ukrainian cities visited in 2008 and 2009 by Nataša BODROŽIĆ and Vladimir US in the frame of CHIOȘC project.

Vladimir US - project director, curator

>>> >>>

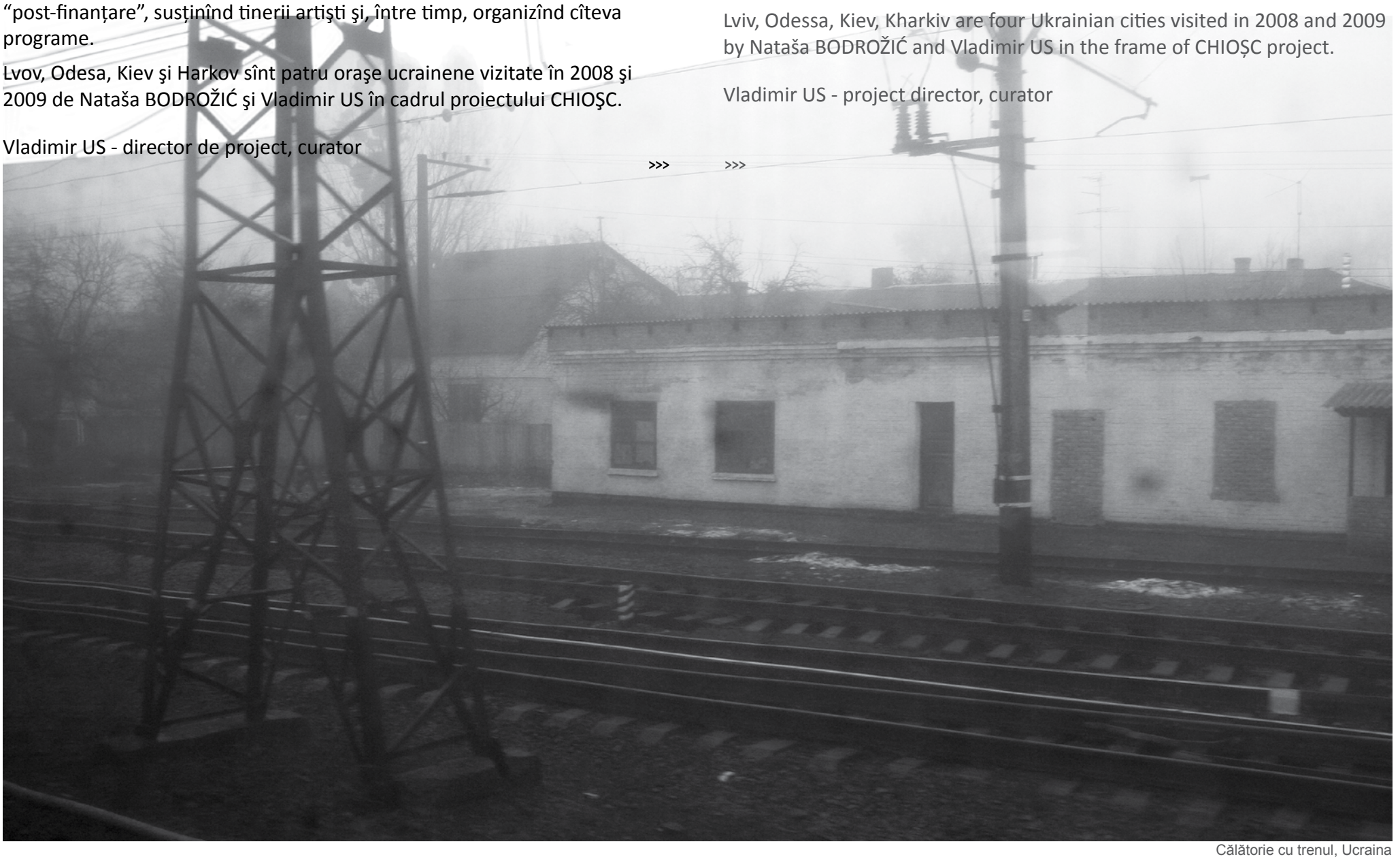

Călătorie cu trenul, Ucraina

"Cele £300 000 obținute din vînzarea lucrării «Dark Days» de Damien Hirst vor fi înmînate Leagănului Speranței, un program elaborat de Fundația Victor Pinchuk și care își propune să susțină nou-născuții din Ucraina. Lucrarea artistică creată în 2008 și donată de celebrul artist britanic Fundației noastre a fost licitată la Sotheby's pe data de 5 februarie."[1]

Vorbind despre situația actuală a artei în Ucraina, nu putem ignora *steaua strălucitoare* a evenimentelor artistice din Kiev, celebrul și controversatul **Centru de Artă Pinchuk**. Locul în care Damien Hirst se simte aproape acasă și Sir Elton John își demonstrează colecția desigur că nu propune borș la ultimul etaj, în cafeneaua spațioasă cu vedere spre acoperișurile Kievului. De la deschiderea lui, în septembrie 2006, a fost vizitat de peste o jumătate de milion de oameni, spune responsabilul de relații cu publicul al Centrului, și acest număr pare real dacă ne amintim de cozile lungi pe care le-am văzut noi înșine, în fața centrului, în februarie. Accesul este gratuit, iar cozile sînt un rezultat al destul de enervantei proceduri de verificare de la intrarea principală. Este mai mult decît evident faptul că acest centru de artă contemporană are la baza sa o strategie populistă, mai puțin obișnuită pentru domeniul artei contemporane, dar binecunoscută în discursul politic post-socialist.

Conform unor opinii, Pinchuk pare *a suplini absența a ceea ce, probabil, au fost așteptările pline de speranță față de eforturile lui George Soros de a instituționaliza arta și cultura în Europa de est, adică neo-capitaliști să-și direcționeze capitalul spre artă.*[2]

"Combinînd businessul și politica, oligarhul ucrainean (Pinchuk) și-a recîștigat inocența transformîndu-se în filantrop și în susținător amator al artei contemporane". Această afirmație ambiguă și cumva ironică face parte dintr-un articol al cotidianului francez "Le Monde", pe care echipa de relații cu publicul a lui Pinchuk l-a considerat relevant pentru preluare și publicare pe site-ul oficial al acestuia. *Oligarh* este "un termen cu sens asemănător celui de *parvenit* în fosta Uniune Sovietică, pe care oamenii îl atribuie celor care s-au îmbogățit în timpul privatizărilor din anii '90, utilizîndu-și legăturile personale cu cei aflați la putere".

În timpul vizitei noastre din februarie, centrul Pinchuk găzduia expoziția artistei britanice Sam Taylor-Wood și un proiect de grup al artiștilor contemporani ruși 21 RUSSIA. Pinchuk colecționează artă de mai bine de un deceniu și, la sfatul curatorului său, **Alexander Soloviov**, a reușit să adune *mulți dintre cei mai remarcabili jucători ucraineni în cîmpul artei contemporane. Staruri locale precum Alexander Gnilitsky, Vassily Tsagalov, Oleg Kulik și Sergey Bratkov stau alături de Olafur Eliasson, Thomas Ruff sau Michael Lin*. Aici am putea problematiza o dată în plus abordarea și eforturile curatoriale de a legitima arta locală prin intermediul unor legături est-vest nu îndeajuns de bine elaborate. Pe de altă parte, bogăția colecției de artă ucraineană ne demonstrează cît de inconștiente sau pasive au fost instituțiile locale în ceea ce ține de formarea unor colecții. Ignoranța instituțională față de arta contemporană este vehement criticată din toate părțile: de artiști, ONG-uri, fundații private.

EIDOS este o Fundație internațională de binefacere, care organizează prelegeri, conferințe și concursuri artistice, invitînd la Kiev curatori și teoreticieni recunoscuți pe plan internațional, încercînd să stabilească legături între ei și artiștii locali și aplicînd diverse module educaționale cu mai mult sau mai puțin succes. Deși scopul pe care și-l propune poate fi perceput, la modul idealist, ca o încercare de a compensa insuficiența educației în domeniul artei contemporane, EIDOS *ajută la construirea unor cariere viabile din punct de vedere comercial pentru artiștii ucraineni și est-europeni în Kiev*. Prin proiectele recente pe care le-a inițiat (proiectul de Muzeu al Artei Contemporane, Spațiul Public, Arta Apriori: Istorii Contemporane...), și care au implicat comunitatea artistică locală și de peste hotare, fundația încearcă să modifice peisajul cultural ucrainean. Atelierele recente cu curatorii **Iara Boubnova** (Sofia) și **Ekaterina Degot** (Moscova), care au adunat mai mult de douăzeci de artiști locali și străini, precum și **Dimitri Vilensky** din colectivul din St. Petersburg "**Chto Delat?**", care a prezentat la Academia de Arte din Kiev o prelegere și un atelier cu titlul **Cum să faci artă în mod politic?** sînt cîteva dintre ultimele activități ale acestei fundații.

Centrul pentru Artă Contemporană Kiev (CAC), care a găzduit prezentarea proiectelor **INTERVENȚII3** și **CHIOȘC**, are în continuare un rol simbolic pentru protagoniștii scenei artistice locale și reprezintă un loc de referință pentru vizitatorii străini. După elaborarea unor strategii de supraviețuire în "perioada post-finanțare", CAC servește astăzi drept laborator și oferă susținere pentru proiectele tinerilor artiști. În afară de aceasta, mai găzduiește, în rezidență, curatori și artiști. Sub conducerea **Yuliei Vaganova**, a inițiat recent un proiect educațional care ține de managementul culturii și care se va desfășura în cîteva orașe din Ucraina. CAC își împarte biroul cu **Centrul de Cercetări în domeniul Culturii Vizuale** al Universității Naționale din Kiev – Academia Mohyla. Transformările urbane post-comuniste, incluziv rolul spațiului public astazi, au constituit tema centrală în jurul căreia CCCV organizează un seminar anual în Kiev (**Seminarul de Urbanism Post-sovietic**). Organizatorii au anunțat că următoarea ediție va avea loc în noiembrie 2009.

Pe peretele spațiosului birou al CAC se află o imagine a două mîini care se strîng reciproc, formînd imaginea unor aripi. E un fragment / o rămășiță a lucrării "**Patriotism**", o pictură murală realizată de tînărul, dar deja bine stabilitul colectiv artistic ucrainean **R.E.P.** (**Spațiu Revoluționar Experimental**), inițial o platformă de douăzeci de artiști care activau în jurul CAC, redusă astăzi la doar șase membri. Colectivul a ieșit în față în timpul *Revoluției Portocalelor* din 2004/2005, utilizînd înseși mediul revoluției, metodologia protestului, *pentru a exprima un tip diferit de urgență, inerția artei și culturii. La o privire artificială e vorba de pseudo-activismul unui enfant terrible, dar scopul lor este de a revoluționa limbajul artei contemporane, creînd un limbaj care să nu fie un dialect hibrid est-vestic, dar ceva cu adevărat ucrainean, care să fie utilizat pentru a descifra localul, în baza unei abordări critice*. R.E.P. stă pe pozițiile criticii instituționale, explorînd modurile de coexistare formînd astfel o platformă artistică, "fără a produce putere" în același timp, avînd un resentiment față de orice posibilitate de instituționalizare. Cu toate acestea, R.E.P. este una dintre cele mai fluctuante grupări artistice ucrainene, prezentă atît peste hotare, cît și în fiecare galerie artistică semnificativă din Kiev, inclusiv "celebrul" Centru Artistic Pinchuk.

Un alt colectiv de artă "coborît în stradă", utilizînd tactic modalități neconvenționale de a atrage spectatorii, vinde din orașul Harkov din Ucraina de est și se numește **SOSka**. Începînd-și "protestul anti-instituțional" prin constituirea propriei "galerii de laborator" (într-un context în care instituțiile artistice par a se afla într-un somn profund), inspirați de **Boris Mihailov**, ca predecesor, "vecin" și "naș spiritual" al lor, SOSka utilizează un limbaj simplificat și direct pentru a demonstra complexitatea unei "noi realități ucrainene" proprii. Auto-educarea, experimentele în cîmpul socialului, distanța emoțională redusă sau absența ei, la limita dintre artă și activism, SOSka ne oferă un fel de material brut, reinventînd o artă capabilă să vorbească pentru ea însăși, o artă ce-și transmite conținutul oricărui spectator.

Open Place (**Spațiu deschis – Yuriy Kruchak** și **Yulia Kostereva**), **Ivan Bazak**, **Alevtina Khaidze** sînt alți artiști contemporani ucraineni care își găsesc locul în acest fir narativ. Deși aparțin diferitor generații și sînt repartizați diferit din punct de vedere geografic, ei operează deseori în spațiul public, iar lucrările lor conțin puternice comentarii politice, chiar dacă, la prima vedere, ar putea părea autoreferențiale și "autosuficiente".

Vizitele de studiu nu oferă posibilitatea unei diagnoze. Ceea ce am scris aici nu e nici măcar un insight, e o colecție de informații și contacte. E un punct de pornire. Cu toate acestea, mediile noi sînt, întotdeauna, terenuri favorabile pentru formarea unor viziuni, pentru implementarea de teorii, pentru discuții. Într-o anumită măsură, "situația artei noi" în Ucraina, formele ei colectiviste și "(pseudo)activismul tactic" (cum îl numesc unii) ar putea fi citită ca amestec dintre încredere modernistă în misiunea socială a artei, dar și jocul sau chiar ironia postmodernă ce contaminează această încredere. Pe de altă parte, ar putea fi destul de oportun să ne amintim de Guy Debord și de condițiile "spectacolului integrat"[3] cînd sistemul existent este capabil să absoarbă vădit chiar și intervențiile politice și să transforme mișcările culturii de opoziție în manifestări pur manieriste de stil, potrivite pentru a merge direct pe piață.

Nataša BODROŽIĆ - co-curator
Alexandru COSMESCU - traducere

Lvov, 2009

Lvov, 2009

Lvov, 2009

Harkov, 2009

Kiev, 2009

Lvov, 2009

Lvov, 2009

Kiev, 2009

Harkov, 2009

Kiev, 2009

1 Declarație oficială de presă de pe site-ul web al Fundației Victor Pinchuk (pinchukfund.org)
2 Conform lui Aaron Moulton: O revoluție pe standby, http://www.kontakt.erstebankgroup.net

„The £300 000 proceeds from selling the «Dark Days» by Damien Hirst will be handed over to the Cradles of Hope, a program developed by the Victor Pinchuk Foundation and aimed at providing aid to newborns in Ukraine. The work of art created in 2008 and donated by the renowned British artist to the Foundation was auctioned at the Sotheby's on 5 February."[1]

Speaking of Ukrainian „art situation" today, one simply can not ignore the *shiny star* of the art happenings in Kiev, famous and controversial **Pinchuk Art Center**. The place where Damien Hirst almost feels at home and Sir Elton John shows his collection, surely doesn't serve borsch on its top floor, within the spacey café with a view on Kiev roofs. Since its opening in September 2006, over half a million people visited it, says it's PR, and this figure might be realistic according to big queues that we personally witnessed in front of the Center, last February. The entrance is free of charge and queuing is a result of quite annoying checkpoint procedure at the main gate. It is more than evident that this particular contemporary art center is intentionally lead by populist strategy, less common in contemporary art, but well known in post-socialist political discourse.

There are some opinions that Pinchuk appeared *to fill the gap of what were presumably the hopeful expectations of George Soros' efforts to institutionalize art and culture in Eastern Europe, i.e. neo-capitalists directionalizing capital towards art.*[2]

"Having mixed business and politics, the Ukrainian oligarch (Pinchuk) has re-found his innocence again by turning into a philanthropist and amateur supporter of contemporary art." This ambiguous, if not ironical claim, is a part of an article published in the French "Le Monde", that Pinchuk's public relation team found relevant to take over and put on his official web site. The very term *oligarch* is "a term akin to a "locust" in the former Soviet Union that people attributed to men who made a fortune in the privatizations of the 1990s taking advantage of their personal connections with those in power."

During our visit in February, Pinchuk Center hosted the exhibition of the British artist Sam Taylor-Wood and group project of the contemporary Russian artists 21 RUSSIA. Pinchuk has been collecting art for more than a decade and with the advice of his curator **Alexander Soloviov** managed to put together *an incomparable array of the Ukraine's more notable players in contemporary art. Local stars like Alexander Gnilitsky, Vassily Tsagalov, Oleg Kulik and Sergey Bratkov sit alongside Olafur Eliasson, Thomas Ruff or Michael Lin*. Here, again, one can problematize the approach and the curatorial efforts to legitimize local art through a non sufficiently elaborated East-West connections. On the other hand, the richness of the collection, when Ukrainian art is in question, only shows how unaware or inactive the collecting of local institutions has been. The critique of the institutional blindness toward contemporary art comes from all sides: artists, NGO's, private foundations.

EIDOS is a privately initiated International Charity Foundation, which organizes lectures, conferences and arts competitions, bringing to Kiev internationally recognized curators and theoreticians whom they try to involve with local artsts, through different educational modes, more or less successfully. Although their mission can idealistically be seen as an attempt to compensate the insuficiency of contemporary art education, EIDOS *is helping to build commercially viable careers of both Ukrainian and Eastern European artists in Kiev*. With several recent projects they initiated (Museum of Contemporary Art project, Public Space, Art A Priori: Contemporary Histories...), involving local art community and beyond, they have been trying to change the Ukrainian cultural landscape. Recent workshops with curators **Iara Boubnova** (Sofia) and **Ekaterina Degot** (Moscow), that gathered more than twenty young artists from the country and abroad, as well as **Dimitri Vilensky** from St Petersburg collective „**Chto Delat?**" within the Kiev Art Academy (lecture+workshop „**How to do art politically?**"), present some of the highlights coming lately from this foundation.

Center for Contemporary Art Kiev (CCA), that hosted **INTERVENTIONS3** and **CHIOȘC** projects presentation, still has a significant symbolic role in the minds of the local art scene protagonists and it is a place of reference for the foreign visitors. After thinking of a strategies of survival in „post-funding period", CCA today serves as a laboratory and support for young artists projects. It also hosts curators and artists in residency. Under the leadership of **Yulia Vaganova**, it has recently initiated a project related to cultural managment education in several Ukrainian cities. CCA shares the office with **Visual Culture Research Center** of National University of Kiev-Mohyla Academy. Post-communist city transformations, including the question of public space today have been a focus around which they organize an annual seminar in Kiev (**Post-Soviet Urbanism Seminar**). The organizers announced the new edition in November 2009.

On the wall of the spacious CCA office, there is an image of two hands shaking, forming the shape of wings. It is a fragment/a remain of „Patriotism", wall painting by young, yet well established Ukrainian art collective **R.E.P.** (**Revolutionary Experimental Space**), initially a platform of twenty artists creating around CCA, today reduced to the number of six. The collective pushed forward in the times of *Orange Revolution* 2004/2005 using the very media of revolution, methodology of a protest, to express *a different kind of urgency, the inertia of art and culture. Superficially seen as pseudo-activism of an enfant terrible, their aim is: to revolutionize a language for contemporary art, one that is not a hybrid East-West dialect but something truly Ukrainian used to decipher locality with a critical approach*. R.E.P. stands on a position of institutional critique, exploring the modes of coexisting as an artistic platform, „without producing power" at the same time, resenting any possibility of institutionalization. However R.E.P. is one of the most fluctuating Ukrainian art groups, present abroad as well as in every Kiev art gallery that means something, including the „notorious" Pinchuk Art Center.

Another art collective that „took the streets", using unconventional ways to attract viewers, as a tactique, comes from Eastern Ukrainian city of Kharkiv and is called **SOSka**. Beggining their „anti-institutional protest" by establishing their own „lab gallery" (in a surroundings where art institutions seem like in deep sleep), being inspired by **Boris Mikhailov**, as their predecessor, „neighbour" and „spiritual goodfather", SOSka uses simplified and direct language to demonstrate the complexity of a „new Ukrainian reality" of their own. Self-education, experiments in the field of social, slight or no emotional distance at all, on the edge between art and activism, SOSka provides us with some kind of raw material, reinventing art that is able to speak for itself, communicating content to everyone who watches.

Open Place (**Yuriy Kruchak** and **Yulia Kostereva**), **Ivan Bazak**, **Alevtina Khaidze** are contemporary Ukrainian artists who somehow also fit this line of story. Although belonging to different generation or geographically displaced, they often operate in public space, their work contain strong political commentary even if it might seem autoreferential and „self-sufficient", on the first glance.

Study visits usually do not grant a diagnosis. It is barely an insight, a collection of information and contacts. It is a point to start. However, new environments are always good territory for projections, for theories implementations, for discussions. In one moment one could read Ukrainian „new art situation", its collectivist forms and „tactical (pseudo)activism" (as some call it) as a mix of modernist confidence in social mission of art contaminated with a postmodern playfullness, or even irony. On the other hand, it might also be quite convenient here to recall Guy Debord and the conditions of „integrated spectacle"[3] , when the existent system is being able to absorbe openly the political interventions, and to transform the attempts of the opositional culture into pure mannerist manifestations of style, suitable to go straight to the market.

Nataša BODROŽIĆ - co-curator

1 The official press release from Victor Pinchuk Foundation web site (pinchukfund.org)
2 According to Aaron Moulton: A Revolution on Standby, http://www.kontakt.erstebankgroup.net
3 Guy Debord: Comments on the Society of the Spectacle, Verso Classics, 1998.

întîlnire cu Evghenii KARAS, Galeria Karas, Kiev, 2009

întîlnire cu Tatiana FILEVSKA, Fundația EIDOS, Kiev, 2009

întîlnire cu Vasyl CHEREPANYN și Oleksiy RADYNSKI,
Centrul de Cercetări în domeniul Culturii Vizuale, Kiev, 2009

întîlnire cu grupul SOSka, Galeria-laborator SOSka, Harkov, 2009

întîlnire cu Alexander SOLOVIEV, Centrul de Artă Pinchiuk, Kiev, 2009

Galeria Zeh, Kiev, 2009

întîlnire cu Ihor SAVCHIK, Centrul de Managementul al Culturii, Lvov, 2009

întîlnire cu Iulia VAGANOVA, Centrul de Artă Contemporană, Kiev, 2009

întîlnire cu grupul Open Place, Kiev, 2009

Centrul de Artă Pinchiuk, Kiev, 2009

Galeria Ya, Kiev, 2009

întîlnire cu grupul R.E.P., Kiev, 2009

întîlnire cu grupul SOSka, Galeria-laborator SOSka, Harkov, 2009

prezentarea proiectelor INTERVENȚII3 și CHIOȘC, CAC, Kiev, 2009

prezentarea proiectelor INTERVENȚII3 și CHIOȘC, CAC, Kiev, 2009

cultura tinerilor, artă
şi politici culturale

[Oberlist]

youth culture, arts
and cultural policies

Portal informațional pentru artă și cultură din Moldova

Pentru abonare expediaţi un email la adresa **ober@emdash.org** cu subiectul ‘abonare [Oberlist]’
mai multe detalii aflaţi la: http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist

Information gateway for arts and culture from Moldova

If you wish to subscribe send an email to **ober@emdash.org** with the subject ‘subscribe [Oberlist]’
for more detailes go to: http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist

Supliment ***Oberliht*** - toate materialele aparţin Revistei STARE de URGENŢĂ și Asociaţiei Oberliht şi nu pot fi preluate fără acordul lor | redactor supliment: Vladimir US | contribuţii: Vladimir US, Nataša BODROŽIĆ
traduceri: Alexandru COSMESCU | design: usv | fotografii/imagini: Oberliht | contact: info@oberliht.org.md